

גיליון מס' 520 פרשת שלח
תשפ"ג שנה אחת עשרה

לעילוי נשמות רבן של ישראל
מון שר התורה רבינו רבי שמריהו יוסף חיים
בן רבינו מרן יעקב ישראל זצוק"ל
שנו"מ מורת הרבנית פעשא מרים ע"ה
ולזכות חיים ברוך בן שרה פעשא
לברכה והצלחה בכל הענינים
חוצר"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבל יחיד עשי לך מערכת "דברי שי"ח"

לפני מעל עשר שנים בתחילת דרכו והוצאתו לאור של הגליון "דברי שי"ח" זכינו לעלות לבית מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל מדי שבוע בימי שישי בקביעות בשעות הצהריים ולהגיש בפניו את הגליון "דברי שי"ח" השבועי, מרן היה עובר על הדברים וציין תמיד בפנינו את התפעלותו מרבינו מרן שר התורה והחשיב מאד את הדברים הנכתבים בגליון מדברי תורתו והנהגתו וכן קבלנו כמה עצות בענין הוצאת הגליון שהיו לנו לדרך והדרכה במשך השנים.

תנצב"ה

בעלי אסופות

אחר סילוקו של רבינו הגדול מרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל

כעין זה סיפר גאון אחד ששמע בשעתו בתקופת הסתלקותו של מרן הסטייפלער זצ"ל כי מרן הרב שך זצ"ל התאונן כידוע בלוייה ולאחריה לא אחת, כי פטירת 'הסטייפלער' הותירה אותו כיתום, נשארתי בודד, כל עול הציבור מונח על צווארי, לאחר ימים אחדים כשנכנס לביתו של מרן הרב שך זצ"ל, אמר לו מרן הרב שך זצ"ל כשנהרה שפוכה על פניו: **'התחלתי להפנות את הבאים אלי לאחרים, אלו הזקוקים לברכה לרבי**

מרן הרב שך: 'יש לנו את ר' גרשון ור' חיים'

סיפר אחד ממקורבם של גדולי ישראל זצ"ל, שאחר פטירת מרן הסטייפלער זצ"ל, שאל את מרן הרב שך זצ"ל, וואס וויטער? (פירוש: מה יהיה הלאה?), השיבו מרן הרב שך זצ"ל: **'יש לנו ברוך השם את רבי גרשון ורבי חיים'** אמר ולא יסף, (קובץ גליונות פ' ויקרא תשע"ח מפי איש החסד הרבני הנגיד רבי יעקב לויסון שליט"א מלונדון).

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ב. לרפואה ולהצלחה וכו'. נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

חיים, ואלו הזקוקים לעצות לרבי אהרן ליב, או לרבי גרשון, והוסיף אבל אני שומע כי רבי גרשון לא מסכים ליטול על עצמו את עול הציבור, הוא חש את עצמו כמי שאינו ראוי לכך, הוא בורח מכל הכרעה מעשית (קובץ גליונות שם מהגרד"מ מהגאון רבי צ"ש שליט"א).

'כמה מחבבין זה את זה' (שבת נ"א א' סנהדרין כ"ד א')

ידידות אמיצה והערכה רבה הדדית שררה כל השנים בין רבינו זצ"ל למרן רה"י זצ"ל, והיה זכות לראות כל פעם שנפגשו איך מקבלים באהבה ובחביבה, וכבוד וידידות, זה את זה, [מלבד מה שהיו בקשרי משפחה מזמן שכן רה"י הגרצ"י שליט"א היה חתן של אחות רבינו זצ"ל]. רה"י זצ"ל היה מברר אצלי כסדר, מה דעת רבינו זצ"ל בענינים שונים, ואיך מורה ללמוד, ואיך סדר יומו, וכיצד מקבל קהל, ופ"א כששמע את סדר לימודו המפליא של רבינו, ועל הסיום הגדול של כל התורה כולה שנערכת על ידו מידי ערב פסח דפק רה"י שלא כדרכו על השולחן ואמר **אשרי הדור שרבי חיים בתוכו!** ויצא בהתפעלות גדולה איך שבסדרי לימודו העיוניים לא מוותר על אף אחד מהראשונים גם שאינם ידועים וגם גדולי האחרונים.

אתה יכול לשאול את רה"י בכל התורה

לפני כמה שנים נכנס לרבינו זצ"ל אחד מתלמידי רה"י זצ"ל, עם שאלה בהלכות מזוזה ובעוד ענין, רבינו זצ"ל שאלו בתוך הדברים, היכן אתה לומד, וכשהלה השיב בישיבת פוניבז' אצל רה"י זצ"ל, נענה מפי רבינו, יש לך ראש ישיבה מצויין, אתה יכול לשואלו הכל, גם בהלכות מזוזה!

וכי רבי גרשון מכיר אותי

כשאחד הנכדים אמר לרבינו זצ"ל בחוה"מ שהולך עכשיו לבית רבינו ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין להגביל פני רבו, ושאל את רבינו, האם למסור לו בשמו 'אגוט מועד', שאל רבנו בענותנותו, וכי הגאון ר' גרשון מכיר אותי? (הגר"ג הוניגסברג שליט"א בס' מנחת תודה עמוד תס"ב).

אם ר' גרשון אמר שאין כלום אין כלום

סיפר בעל העובדא, שעלה לבית מרן רה"י זצ"ל, לפני שנים ספורות, וביקש ברכה עבור ביתו החולה, רה"י זצ"ל הביט בה רגע כמימרא ואמר אין לה כלום, מאוחר יותר עלו בני המשפחה לבקש גם את ברכתו של רבינו זצ"ל, וסיפרו לו במהלך הדברים כי רה"י זצ"ל שלל את דברי הרופאים ואמר כי אין כלום, הגיב רבינו, אם רבי גרשון אמר שאין כלום אז אין כלום! צדיק גוזר והרב"ה מקיים. (קובץ גליונות פ' ויקרא תשע"ח).

להגביל פני רבו ברגל

רה"י זצ"ל, בענותנותו למרות רום גילו, קיים דברי הגמ' (שבת נ"א א' סנהדרין כ"ד א') בא וראה כמה מחבבין זה את זה, שהיה כפוף ויושב לפני רבי, והיה אומר על רבינו כסדר 'כבר הורה זקן', והורה ללמוד בספריו הן בהלכה הן באגדה, ובפרט בס' 'ארחות יושר' שהפליג מאד בשבחו, שחברו רבינו זצ"ל לפי מה שראה צורך הדור, ואף בקש מרבנו שיוסיף עוד כרך נוסף של דברים שצריך חיזוק, והיה עולה בזקנותו לכנסים רבים בבית רבינו ובבית מדרשו, ואף עולה להתיעץ עמו,

וגם במועד היה בא להגביל פני רבינו, אף שהיה גדול ממנו בשנים, ובערב שביעי של פסח (שנת תשע"ח) בא לביקור בבית רבינו זצ"ל, ורבינו התאמץ והתרומם לכבודו, ושאל שוב ושוב: **'מדוע טרחתם לבוא אלי? אני הייתי צריך לבוא אצלכם!** ורה"י זצ"ל השיב בענותנותו, כי אינו רוצה להפריעו מלימודו, אלא בא כיון שההלכה מורה להקביל את פני הרב ברגל, ודברו בלימוד במשך דקות ממושכות, בסיום הביקור שוב אמר רבינו זצ"ל, אינכם צריכים לטרוח לבוא אלי.

החזון"א: הוא 'הדמות' של הישיבה

רבינו זצ"ל היה מספר כמה פעמים כשהגעתי ללמוד בישיבת לומז'ה בפתח תקוה בהוראת דודי מרן החזון איש זצ"ל, הוא ציווה עלי לדבר בלימוד עם הבחורים הטובים בישיבה, ובין השמות ציין מרן החזון איש זצ"ל את רבי גרשון, ואמר לי בידיש **'דאס איז דער דמות פון די ישיבה'** היינו: 'זו היא 'הדמות' של הישיבה' אמנם סיים רבינו זצ"ל, ואמר, אני לא העזתי לגשת אליו, כי רבי גרשון היה נחשב בשעתו העילוי של הישיבה, והיה בחינה של 'יראת הרוממות' לגשת אליו, [וכדברים הללו אמר גם מרן הגאון רבי דוב לנדו שליט"א] רבינו זצ"ל אמר, אני זוכר כיצד אביו הגאון רבי צבי יהודה זצ"ל רב רמת השרון, בא פעם, עם בניו לישיבה והושיבם ב'מזרח'. [כשספרו בני רבינו את הדברים לרה"י בניחום אבלים על רבינו זצ"ל אמר רה"י, אנחנו הגענו לישיבה לפניו, ומה שהיה מספר שראה את האבא בא זה היה כשבא לדבר אתנו בלימוד, כי בבית לא היה לו עם מי לדבר בלימוד].

'ערליכער איד' אמיתי

כשעמדתי להכנס לישיבה גדולה היה זה בשנה שנפתחה ישיבה גדולה חדשה, והיה ברור לי שאני הולך לישיבה זו, אבל במוצ"ש אחרי הבדלה, פונה אלי רבינו ואומר לי לשון הפסוק בישעיה (הפטרת נחמו) 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי', ואומר לי אתה מקומך בישיבת פונבז', ודיבר בשבח רה"י זצ"ל, אני מכיר אותו עשרות בשנים, הוא 'ערליכער איד' אמיתי, וכך היה מעודד כל השנים לשלוח את צאצאיו ללמוד בפוניבז' כשהוא מציין שיש לו ענין שישמעו שיעורים מפי מרן רה"י זצ"ל, וכן אמר לי לקחתו לסדר קידושין, ואמר בענותנותו אני לא יכול, כי כתוב 'מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהיה לו עסק עמהם' תקח את ר' גרשון...

לשמח 'ספר תורה שרוי בצער'

בחול המועד סוכות תשע"ב, שקעה שימשה של הרבנית הצדקנית ע"ה שלא בעונתה, במהלך החג נודע לרה"י זצ"ל כי ספר תורה החי שרוי בצער, ומיד ביקש לעלות אליו לביקור חג לשמחו ולעודדו, רה"י זצ"ל יצא מגדרו לדבר עימו בנעימות ובחדווה ואף במילתא דבדיחותא בשפת היידיש, בהמשך דברו מעט על ענייני חינוך ושיבח את ספרו 'ארחות יושר' שכה תואם לבני דורנו, וביקש כי היות ויש הרבה דברים המתחדשים השייכים לענייני היום יום ראוי להוציא כרך נוסף לרוב הנחיצות והתועלת, משראה רה"י זצ"ל כי עלה חיוך על פניו הקדושות של רבינו זצ"ל, ידע כי הוכתרה בהצלחה מטרת הביקור, מאוחר יותר הסביר רה"י זצ"ל, כי במכוון לא

דברי רה"י בניחום האבלים אצל רבינו

בעת ניחום האבלים אחר הסתלקות רבנו זצ"ל, אמר רה"י זצ"ל, אני זוכר כשר' חיים זצ"ל הגיע לשיבה בלומז'ה, הוא למד בתפארת ציון, והגיע ללומז'ה עם עוד שנים, רבי בערל וינטרויב ועוד אחד שהיה חולה, רבי נפתלי טפלי, ראו אצלו את כח ההתמדה, הלימוד היה בהתמדה, וכך המשיך הלאה תמיד, עם בקיאות כזאת בכל חלקי התורה, גם ה'אור שמח' היה בקי, אבל לא עד כדי כך, שיהיה ידיעה בכל המדרשים, **לא ידוע לי על עוד מישהו שהיה עם בקיאות כזו.** הוא היה עם דביקות בתורה, הוא גם כתב על הירושלמי, פירוש על הירושלמי.

הוסיף רה"י זצ"ל, **גם ראו אצלו דברים לא טבעיים,** דברים למעלה מהטבע, וגם היה נותן עיצות, מייעץ לכל שואל, היה עונה תשובות גם בכתב, הוא היה מקצר, כותב תשובות קצרות, כבר הדפיסו חלק מהתשובות עם פירושים, **צריך לעילוי נשמתו ללמוד בספרים שלו,** אם לומדים את הספרים שלו שפתיו דובבות בקבר. זכותו יגן עלינו, שיהיו בשורות טובות.

חסרא ארעא דישראל גברא רבה

באשכבתא דרבי אמר רה"י זצ"ל לפני מיטת רבינו זצ"ל דברי הגמ' במגילה (כ"ח ב') ווי חסרא ארעא דישראל גברא רבה, שחסר ההשפעה, כי כשיש גברא רבה יש השפעה, וכאן הוסיף רה"י זצ"ל, זה לא גברא רבה שיש עוד כמוהו, אלא הגברא רבה היחיד שבדור, ועכשיו חסרנו לגמרי, שאין כלל בנמצא כזה גברא רבה, וכאן ווי לכל העולם **שאין בכל העולם כזה גברא רבה,** גברא רבה שהיה לו השפעה לכל העולם כולו, כידוע שמכל העולם כולו באו אצלו לברכות ותפילות, **והיה לו השפעה גשמית ורוחנית על כל העולם,** השפעות שעכשיו אינם, לא כאן בא"י ולא בכל העולם, שאין גברא רבה כמוהו בכל העולם.

להוסיף זכויות לע"נ מחובת הכרת הטוב

דבר זה, אמר רה"י זצ"ל בהספדו, מחייב אותנו להוסיף ירא"ש, והעיצה היחידה לזה הוא עסק המוסר, ללמוד מוסר עם ביקורת עצמית, לפשפש במעשים, לא להכשל ואיך להתעלות, צריך ללמוד בספרי מוסר שמשפיעים ומענינים, אם לומדים בספר שמשעמם זה לא משפיע. ועכשיו בזמן שחסר לנו ההשפעה, **ואנו חייבים להחזיר לו כ"כ הרבה, לעשות חסד עם הנפטר שאנו חייבים לו כ"כ הרבה, ולהחזיר לו גם רוחניות,** להתעורר להוסיף זכויות, ולזכות אותו בעוד תענוגי עוה"ב, וכל מה שאנחנו מתעוררים מחמת פטירתו זה עילוי נשמה בשבילו, זה גם זכות גדולה שאנחנו חייבים לעשות בשביל הנפטר הגדול שאנחנו חייבים לו, וזה גם זכות בשבילינו, ומן השמים ירחמו עלינו שנזכה לכל מה שצריך, ושיבולע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים.

דיבר עם רבינו זצ"ל על האבידה הגדולה בפטירת הרבנית ע"ה, כי שמע מאברך אחד שעלה לרבינו במהלך החג וסיפר לו על כך שאשתו לא ישנה כל הלילה בעקבות צערה מפטירת הרבנית ע"ה, ורבינו זצ"ל כששמע זאת מפי האברך פרץ בבכי נורא, איני מסוגל לצער את רבי חיים לכן לא דברתי עימו מאומה על הענין הסביר רה"י.

'הוא שולט על כל העולם'

אחד התלמידים מספר כי פעם שאל למרן רה"י זצ"ל שאלה מסויימת, ורה"י זצ"ל השיב, אני לא יכול לענות על השאלה תלך לרבי חיים הוא שולט, הוא שולט על כל העולם. (קובץ גליונות פ' ויקרא תשע"ח). פעם אחרת התבטא מרן רה"י זצ"ל, באוזני שואל שביקש את עצתו, אם אתה רוצה רוח הקודש, תלך לרבי חיים! (שם).

נותנת לו מלכות וממשלה

בשיחה ברבים הסביר מרן רה"י זצ"ל, את מה שמצינו במסכת אבות (פ"ו מ"א) 'כל הלומד תורה לשמה נותנת לו מלכות וממשלה' שידוע מש"כ בביאור הגר"א (בסדור הגר"א על ביאור ממשלה ומלכות) שמלכות הוא מרצון העם ואילו ממשלה היא בעל כרחם, והסביר רה"י זצ"ל, אצל רבי חיים אנחנו רואים הן את המלכות בכך שהוא 'תל תלפיות', והכל באים לבקש ממנו עצה וברכה, והכרעתו הכרעה של דעת תורה היא, והן את הממשלה, בעל כרחם של הרשויות והעולם החופשי, לדוגמא אמר רה"י זצ"ל, רבי חיים לא רצה שרחוב המגביל לרחוב נחמיה יהיה פתוח בשבת כדי שלא יהיה מעבר מרמת גן לבני ברק, וכך נהיה, למרות שהחילונים מתנגדים בנחרצות לכך, זה הכח של רבי חיים, מלכות וממשלה!

כבא השמש בצהרים

במסע הלוויתו של מרן רה"י רבינו הגרא"ל שטינמן זצ"ל, יחיד הסופדים היה רה"י זצ"ל, על פי הוראתו של רבינו זצ"ל, ורה"י זצ"ל נשא דברי חיזוק ולא הספד, כידוע שרה"י הגרא"ל זצ"ל ציוה שלא להספידו, וכשרעד נשמע בקולו פתח רה"י זצ"ל בדברי הגמרא מו"ק (כ"ה ב') על רבי יוחנן שהיה גדול הדור, וכשהסתלק בן ג' מאות שנה (כמו שהביא רבינו מס' התרומה ס' קל"א) וי"א ד' מאות שנה (ס' הקנה), המספיד הספידו ואמר עליו שפטירתו 'כבוא השמש בצהריים' והסביר רה"י זצ"ל, 'צהריים זה הזמן שהשמש בתוקפה', 'האור הכי חזק', 'ההשפעה הכי גדולה היא בצהריים', ופתאום בא השמש בצהריים, היה צהריים, ובאופן פתאומי לא צפוי בא השמש ואין שמש, השמש נותנת אור ורפואה ועוד הרבה דברים, כל אדם צריך את אור השמש, בלי השמש יש חושך! אי אפשר לעשות כלום! לא שייך שום פעילות בלי שמש, השמש נותנת את הדברים החיוניים ביותר, כל הבריאה בלי השמש לא היתה מתקיימת, זקוקים לשמש לאור לשמש רוחנית שתאיר לנו! וכמה תואמים הדברים על רה"י זצ"ל.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת קרח - רבינו שלמה קלוגר בעל חכמת שלמה ועוד (ל' סיון תרכ"ט)

פרשת הוקת - רבינו אלהן בונם וסרמן הי"ד בעל 'קובץ שיעורים' (י"א תמוז תש"א)

פרשת בלק - רבינו ישראל איסרלין ה' פתחי תשובה' (ט"ו תמוז תרמ"ט)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

רבינו הגר"ח מוואלז'ין זי"ע (י"ד סיון תקפ"א)

שמברכים בה את החודש, ולא תמיד ידע להשיב על כך בעל פה, וגם לוח היה בידו.

משכך, טרם השיב הוא ביקש מהשואל לבדוק היטב אם אין שום לוח שנה בבית הכנסת, רק משנענה שאכן אין, פטר את השואל בזמן ובשעה שעלו במוחו, וכך סיכל את התסבוכת המיותרת, וכל זה מפני 'דרכי שלום'.

שהרי טעם ההכרזה של זמן המולד בשבת שמברכים בה את החודש אינו מצד הדין, אלא כדי שידעו את מתי מותר לברך על הלבנה, והיות שבין כך בדרך כלל הציבור אינו מתעכב לברך את הלבנה עד לדגע האחרון, לא תצא כל תקלה בהכרזה שאינה מדויקת (אבי הישיבות 316 מפי רבינו).

רבינו בעת ברכת הלבנה

בקשות ממלאכים

הגר"ח מוואלז'ין הקפיד שלא יאמרו בנוסח התפילה לשון של בקשות ממלאכים, כגון בפיוט הנאמר בסליחות 'מדת הרחמים עלינו התגלגלי' הוא שינה וגרס: מדת הרחמים עלינו להתגלגל, ולפני קוני תחינתי אפיל. וכמו כן את הבקשה הנאמרת בסוף הסליחות 'מכניסי רחמים הכניסו רחמינו' הוא לא גרס, וגם בזמר 'שלום עליכם' דילג על הקטעים 'ברכוני לשלום' וכן 'צאתכם לשלום'.

וסיפר חתן רבינו הגר"ח שטינמן: כאשר נעשיתי שליח ציבור בימי הרחמים והסליחות של חודש אלול, ניגש אלי אבי מורי מרן הגרא"ל שטינמן זי"ע ואמר לי שלפי דעתו של רבי חיים מוואלז'ין אין אומרים את הנוסח הכתוב במחזורים מדת הרחמים אלא משנים וכנ"ל, ושכן הוא עצמו (הגרא"ל) נוהג.

ואילו חמי מרן הגר"ח קניבסקי אמר לי כי יש להשמיט את הקטע לגמרי, מחמת שיטתו של רבי חיים וואלז'ינר, ושגם הוא אינו אומר את זה כלל.

וסיים רבי שרגא: "ולמעשה כאשר שימשתי ש"ץ ועברתי לפני התיבה, (אמרתי בלחש כפי שאמרת, ו...), רק את המשך הקטע "ובעד עמך רחמים שאל"י אמרתי בקול רם, כדי שלא להיכנס לחילוקי הדיעות השונות.

"אמר רק את הסיום בקול כדי שלא להיכנס לחילוקי הדיעות". רבי שרגא אומר תהילים מתוך תהלים מקלף שסמוך ל'כותל המערבי'.

קיבל הרבה מהגאון מוילנא זי"ע

שמו של הגאון רבי חיים זי"ע, ראש מתיבתא רבתא דוואלז'ין, נישא בפיו של רבינו מתוך הערצה והערכה רבה, והיה רגיל לומר הלכות רבות והנהגות משמו ומשם רבו הגדול הגר"א מוילנא.

ומרגליה בפומיה, ששמע ממרן החזון איש כי הגאון מוילנא לרוב גדולתו לא היו לו 'תלמידים' ממש, אבל רבי חיים מוואלז'ין היה מגיע אליו שבוע אחד בשנה וקיבל ממנו הרבה.

החזון איש חוזר מוואלז'ין

מעניין לציין, שרבינו סיפר פעם (הובא בספר תולדות יעקב בעמוד מ"ו בהערה), שמרן החזון איש סח לו, שבנערותו נסע ללמוד בשיבת וואלז'ין, ושהה שם כמה ימים, אך כעבור זמן קצר חזר לביתו בקוסובה.

הטעם לזה היה, כי בשיבה הגישו אוכל והחזון איש הקפיד מאוד שלא לטעום ממזון שיש בו חשש של איסור 'חדש', שהיה מצוי מאוד בעת ההיא, וראה שלא יוכל להמשיך להקפיד על זה בשיבה ולכן עזב.

ספר 'אבי הישיבות'

ובשנים האחרונות כאשר עמד לצאת לאור ספר תולדותיו של רבינו חיים מוואלז'ין כתב רבינו מכתב נלהב למחבר הספר:

בעזה"י י"ז כסלו תשע"ב, ידידינו הרה"ג ר' דב אליאך שליט"א, כבר איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא, ועתה עומד להוציא לאור בשנית את ספרו הנפלא אבי הישיבות שמועיל הרבה ליראת שמים, עם תוספת מרובה על העיקר, ואף שלא היה לי פנאי כעת לעבור על הכל, אוקי גברא אחזקתו, ויה"ר שיזכה לעשות עוד הרבה ספרים, להרבות כבוד שמים ולהגדיל תורה ולהאדירה. חיים קניבסקי.

כל הכתוב לחיים

גם הספר 'כל הכתוב לחיים' שזכה המו"ל ר"ד אליאך ללקט מפניניו של הגר"ח ז"ל זכה להסכמה קצרה מרבינו זצ"ל:

בעזה"י ערב שבועות התשס"ו,
לכב' ידידינו הר"ר דב אליאך שליט"א.
עברתי על כל הספר שאתקן מחבר"א
שנ"ל, ויש בו הרבה דברים יפים מאוד,
ואפ"י ה' בידו יצא להפיצו על פני תבל,
איים קניבסקי.

רבי דוב אליאך שליט"א במחיצת רבינו זצ"ל

הכרזה על ה'מולד' בשבת מברכים

לעיתים היה נשאל רבי חיים על ידי מתפללי בית הכנסת שהיו בחלקם אנשים פשוטים ובעלי בתים, על זמן המולד בשבת